

21250

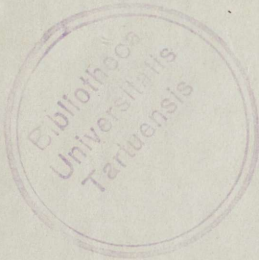
ARM

Fischer, G.

ARHIIVKOGU

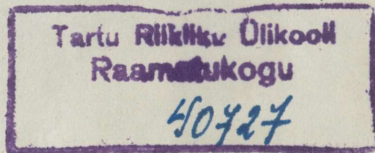
Taru Riikliku Arhiivkogu
10427

I. Kodumaa seigroosete tunnustamine
(Kokkuvõtte)
Kodumaa seigroosete tunnustamine on üks meie riigi
olulisemaid ülesandeid. Selle eesmärk on
tagada kodumaa seigroosete tootjatele
võrre võrdset konkurentsi välismaa
tootjatega. Selleks on vaja
tagada kodumaa seigroosete
tootjatele vajalikud
määratled ja
toetused. Selleks on
vajalik
tagada kodumaa seigroosete
tootjatele vajalikud
määratled ja
toetused.

ARHIIVKOGU

2

I. Kodumaa selgroogsete fauna uurimise probleeme.

(Kokkuvõte.)

J. Piiper.

Käesolev kirjutis ei püüa mitte seda või teist kodumaa selgroogsete faunistikasse puutuvat probleemi lahendada, vaid tahab ainult tähelepanu juhtida mõnele küsimusele, mis lahendust ootavad.

Piiratud ruum ei luba mitte kõiki faunistilisi küsimusi ette tuua, mis kodumaa selgroogsete ringis selgitamist nõuavad. Piirdun siin ainult imetajatega ja nimelt näriliste, putuktoiduliste ja nahkhiirelistega.

Mis puutub hiirlasisse, siis on siin tänu dr. E. Reinwaldti tööle hulk faunistilisi ja süstemaatilisi küsimusi põhjalikku selgitust leidnud.

Dr. E. Reinwaldt on üksikuil Eesti aladel hiirlaste vorme kindlaks teinud, mis varemate autorite poolt neil aladel nimetatud pole: nimelt avastas ta Eestis *aleksandriaroti* (*Rattus rattus alexandrinus* Geob.) ja koduhiire (*Mus spicilegus* Pet.) vormide ringi. Peale selle tegi ta kindlaks, et meie läänepoolseil saaril esi-

nevad järgnevad vormide ringid: leethiir (*Evotomys glareolus* Schreb.), rohuhiir (*Microtus agrestis* L.), jutttselg-hiir (*Apodemus agrarius* Pall.), kaelushiir (*Apodemus flavicollis* Mel.) ja koduhiir (*Mus spicilegus* Pet.).

Teiseks avastas dr. E. Reinwaldt vorme, mis Eestit iseloomustavad ja milliseid varemini keegi kirjeldanud pole: Eesti rohuhiir (*Microtus agrestis estiae* Reinw.), abruka vesirott (*Arvicola terrestris abrukensis* Reinw.) ja hallikõhtne koduhiir (*Mus spicilegus hapsaliensis* Reinw.).

Need dr. E. Reinwaldti töötulemused tõestavad vähemalt osaliselt prof. P. Matschie oletust, et endised Vene Balti provintsid erilise iseseisva faunistilise ala moodustavad.

Kuid vaatamata sellele tagajärjerkale tööle, esindavad kodumaa hiirlased küllalt veel lahtisi küsimusi, eriti mis puudutavad üksikute hiirlaste vormiringide esinemist üksikuis maakonnis.

Nii puuduvad andmed leethiire kohta Harju-, Viru-, Järva-, Pärnu-, Viljandi-, Valga- ja Petserimaa kohta ja Muhu saarelt. Pole teada, kas esineb A. C. Hintoni poolt püstitatud uus leethiire alaliik, *Evotomys glareolus reinvaldti* Hinton, peale Haapsalu ümbruskonna ka veel mujal Eestis. Pole kindel (väheses materjali tõttu), kas moodustavad Antslas ja Saaremaal püütud leethiire vormid iseseisva leethiire alaliigi või mitte. Rohuhiire (*Microtus agrestis* L.) kohta puuduvad andmed Harju-, Viru-, Järva-, Pärnu-, Petserimaalt, Saaremaalt, Muhust ja Vormsist. Kas esineb Vilsandi ja Abruka materjalist tuletatud uus rohuhiire alaliik *Microtus agrestis estiae subsp. nov.* ka suurel maal, on lahtine küsimus. Põldhiire (*Microtus arvalis* Pall.) olemasolu üle Järva- ja Pärnumaal, Hiiu- ja Muhumaal, Pakri ja teistel põhjaranna saaril puuduvad andmed. Vesiroti kohta puuduvad andmed Järva-, Pärnu-, Viljandi-, Võru- ja Petserimaalt, Muhu, Vormsi, Pakri saarelt, Naissaarelt ja teisilt põhjaranna saarilt. On huvitav, kas Vilsandilt, Abrukalt, Laurimaalt, Loonalaiult ja Notamaalt püütud materjali alusel moodustatud uus vesiroti alamliik *Arvicola terrestris abrukensis* Reinw. ka teistel läänepoolseil saaril nagu Saaremaal, Muhu, Hiiu, Vormsi, Ruhnu ja Kihnu saaril esineb. Tuleks selgitada, kas kaelushiir [*Apodemus flavicollis* (Melch)] esineb ka Harju-, Järva-, Pärnu-, Võru- ja Petserimaal ja kas ta peale Saare- ja Hiiumaa ka teistel Eesti saaril esineb.

Jutttselg-hiire [*Apodemus agrarius* (Pall.)] kohta puudu-

duvad andmed Harju-, Järva- ja Pärnumaalt. Ka pole kindel, kas ta peale Saaremaa ja Vormsi ka teistel saartel esineb. Pisihiire (*Micromys minutus* Pall.) üle pole meil minu teada andmeid Harju-, Järva- ja Pärnumaalt ning saartelt. Andmed puuduvad musta roti (*Rattus rattus rattus* (L.)) esinemisest Lääne-, Järva- ja Petserimaal ning peale Saaremaa ka saartel. Kas Tartus avastatud aleksandria rott (*Rattus rattus alexandrinus* Geoffroy) ka mujal Eestis esineb, on lahtine küsimus. Halli roti (*Rattus norvegicus norvegicus* Erx.) kohta pole andmeid Järva-, Pärnu-, Võru- ja Petserimaalt, samuti ka saartelt peale Saaremaa, Vormsi ja Osmussaare. Täiendavat uurimist vajab ka koduhiir (*Mus spicilegus* (Pet.)). Tuleb selgitada, kas koduhiire erivorm *Mus spicilegus heroldi* Krausse peale Lõuna-Eesti (Tartu) ka muis kodumaa osades esineb. Sama lugu maksab ka uue koduhiire vormi *Mus spicilegus hapsaliensis* Reinw. kohta, mida mainitud autor Haapsalust ja selle ümbrusest ning Tallinnast saadud eksemplaride alusel Loode-Eesti jaoks üles seadis. Lõpuks tuleb rohkem materjali koguda Lääne-Eesti saartelt, et selgusele jõuda sealse koduhiire vormi kohta, mis dr. E. Reinwaldti esialgseil andmeil meie koduhiire loode- ja lõunapoolsest vormist erinevat.

Hoopis vähem kui kodumaa hiirlasist, teame meie oma unihiirlasist, karihiirlasist, mutist, siilist ja nahkhiirelisist. Peapõhjuseks on see, et siiani keegi neid kavakindlama uuringu aineks pole valinud.

Unihiirlasist näib meil sagedamini esinevat oravhiir (*Eliomys quercinus* L.), kuid Lääne-, Pärnu-, Võru- ja Petserimaal ning saartel pole teda siiani tähele pandud. Pähklihiire (*Muscardinus avellanarius* L.) kohta omame kindlamaid andmeid ainult Tartumaalt.

Kääbuskarihiirest (*Sorex minutus* L.) teame siiani ainult, et ta esineb Tartu-, Viljandi- ja Harjumaal. Metskarihiire (*Sorex araneus* L.) esinemise kohta puuduvad andmed ainult Harju- ja Petserimaalt ning peale Saaremaa ka saarte kohta. Vesimuti (*Neomys fodiens* Pall.) olemasolu üle puuduvad andmed Lääne-, Harju-, Järva-, Pärnu-, Valga- ja Petserimaalt ning peale Saaremaa ka saartelt. Kodumuti (*Crocidura russulus* Herm.) üle omame andmeid ainult Lääne-, Pärnu- ja Tartumaalt. Kamuti (*Talpa europaea* L.) esinemise kohta Pärnu- ja Petserimaal ning saartel puuduvad kindlad andmed. Siili (*Erinaceus*

europaeus L.) esinemise üle vajame kindlaid andmeid veel ainult Petserimaalt ja peale Saaremaa ja Ruhnu ka saartelt.

Nahkhiirelisist on meil siiani 8 liiki kindlaks tehtud. Meil kaunis tavaliseks peetud kõrvuka nahkhiire (*Plecotus auritus* L.) kohta puuduvad andmed Lääne-, Pärnu-, Järva-, Valga-, Võru- ja Petserimaalt, samuti kui ka saartelt. Meil haruldane varane nahkhiir (*Nyctalus noctula* Schreb.) on siiani ainult Tartumaal kindlaks tehtud. On küsimus, kas see liik Põhja-Eestis üldse esineb samuti kui ka kahevärvine nahkhiir (*Vespertilio murinus* L. = *Vesperus discolor* Kayserl.-Blas.), kellest siiani ainult Valga- ja Petserimaalt andmeid saadud. Kääbusnahkhiire (*Pipistrellus pipistrellus* Schreb.) esinemise kohta on meil tõestusi ainult Virumaalt ja Hiiumaa piirkonnast, ehkki ta Eestis arvatavasti laiemalt levib. Põhja-Eestis sagedama põhjanahkhiire (*Epitesicus nilsoni* Kays.-Blas.) kohta puuduvad andmed Lääne-, Pärnu-, Järva-, Võru ja Petserimaalt ning saartelt. Veenahkhiire (*Myotis daubentoni* Leisl.) kohta on meil andmeid ainult Viru- ja Tartumaalt. Tiiginahkhiirt (*Myotis dasycneme* Boie) on ainult 1 kord Läänemaalt leitud. Haruldane näib olevat ka Nattereri nahkhiir (*Myotis nattereri* Kuhl.), kellest siiani ka ainult üks eksemplar Peipsi looderanna metsapiirkonnast (Käru) kätte saadud.

Ettetoodust selgub, et meie teadmised kodumaa putuktoidulisist, nahkhiirlasist ja unihhiirlasist väga puudulikud on.

Kui küsitakse, missugune on meie karihiirlaste, muti, siili, meie nahkhiireliste ja unihhiirlaste liikide kui vormiringide täpis koosseis ja kuidas üksikud vormid neis vormiringide piires kodumaal geograafiliselt levivad, siis puudub meil selleks teaduslikult põhjendatud vastus.

Vastuse leidmiseks on vaja kõigepealt antud loomarühmade kohta kõigist kodumaa osadest võimalikult rohkesti materjali koguda.

See on suur ülesanne ja nõuab palju aastaid püsivat tööd.

TRÜ Raamatukogu

